EVLİLİK ÖNCESİ DANIŞMANLIK

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Toplum İçin Bilgilendirme Sunumları

2015

Bu sunum Arş. Gör. Dr. Zehra Gökkaya-Kılıç, Arş. Gör. Dr. Kevser Uz-Çetin, Arş. Gör. Dr. Özge Yavuz-Sarı tarafından Prof. Dr. Dilek Aslan danışmanlığında hazırlanmıştır.

Bu sunum aşağıda belirtilen şekilde kaynak gösterilmek şartıyla yazılı, elektronik, vb. ortamlarda kullanılabilir.
Gökkaya-Kılıç Z, Uz-Çetin K, Yavuz-Sarı Ö, Aslan D. Evlilik Öncesi Danışmanlık. HUTF Halk Sağlığı AD. Toplum Eğitim Sunumları [Internet] http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr/diger/topluma_yonelik.php. Erişim:31.12.2015.

AMAÇ

Bu sunumun amacı;

- ✓Sağlık kurumlarının tanı ve tedavi dışında, evlilik öncesi **danışmanlık** ve **eğitim verme** ile ilgili yaklaşımlarının aktarılması,

- ✓Çiftlerin evlilik öncesi testleri ve testlerin amaçlarını bilmeleridir.

[Internet] http://www.ttb.org.tr/sted/sted0602/masa.pdf /

Evlilik Öncesi Danışmanlık

- ✓ Evlilik öncesi danışmanlık, çiftlere evlilik için hazırlık konusunda yardımcı olan yaklaşım ve önerileri kapsar.

- ✓ Evlilik öncesi danışmanlık hizmetleriyle, çiftlere evlilik sürecinde oluşabilecek sorunlar ve çözüm yollarıyla ilgili yardımcı olunabilir.

[Internet] http://www.mayoclinic.org/tests-procedures/premarital-counseling/basics/definition/prc-20013242

Evlilik Öncesi Danışmanlık

- ✓ Evlilik öncesi danışmanlık hizmetiyle, günümüzde önemi artan bulaşıcı hastalıklar ve genetik geçişli hastalıklarla ilgili ***bilgi verilmekte,*** çiftler olası ***riskler, sonuçları ve korunma yolları*** konusunda bilinçlendirilmektedir.

- ✓ Böylece sağlıklı ve eğitimli bir toplum oluşumu sağlanabilmektedir.

[Internet] http://sbu.saglik.gov.tr/Ekutuphane/kitaplar/Evlilikoncesi%20DanismanlikRehberi.pdf

Evlilik Öncesi Danışmanlık

Evlilik öncesi danışmanlık hizmetleri kapsamında;

- ✓ Üreme sağlığını koruma ve gebeliği önleyici yöntemler hakkında bilgilendirme,
- ✓ Bulaşıcı hastalıklar, akraba evliliği, genetik geçişli hastalıklar ve kalıtsal kan hastalıklarıyla ilgili tarama testleri ve danışmanlık hizmetlerinin yürütülmesi,
- ✓ Çocuk sahibi olmayı düşünen çiftlere de gebelik öncesi danışmanlık verme,

konularında çalışmalar yürütülmekte, başvuran kişiler bilgilendirilerek gereken yönlendirmelerin yapılması amaçlanmaktadır.

Evlilik Öncesi Muayene ve Danışmanlık Rehberi, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Kadın ve Üreme Sağlığı Daire Başkanlığı, Ankara 2013

Başlıca Yasal Düzenlemeler

- ✓ **Türk Medeni Kanunu** Madde 136
- ✓ **Umumi Hıfzısıhha Kanunu** Madde 123
- ✓ **Evlendirme Yönetmeliği** Madde 14

Türk Medeni Kanunu Madde 136. [Internet] *www.nvi.gov.tr/Files/File/Mevzuat/**Nufus**.../turkkanunumedenisi.doc*Umumi Hıfzısıhha Kanunu Madde 123. [Internet] http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.1593.pdf.
Evlendirme Yönetmeliği Madde 14. www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/12/20061208-17.htm
.

Evlilik Öncesi Danışmanlık

- ✓ Evlenmek üzere evlendirme memurluklarına başvuran tüm çiftler, **"Evlilik Öncesi Sağlık Raporu"** almak üzere Toplum Sağlığı Merkezi'ne (TSM) yönlendirilmektedir.
- ✓ Bu işlemlerin, hastaneler ve özel sağlık kurumları tarafından da yapılması mümkündür.
- ✓ **Ancak TSM tarafından onaylanmadan raporlar geçerli değildir.**

[Internet] http://sbu.saglik.gov.tr/Ekutuphane/kitaplar/Evlilikoncesi%20DanismanlikRehberi.pdf

Evlilik Öncesi Danışmanlık

- ✓ Bir çifte evlilik öncesi sağlık raporu verilebilmesi için adayların sağlık kuruluşuna **birlikte gelmeleri ve danışmanlık hizmetini birlikte almaları** esastır.

- ✓ Ancak, zorunlu hallerde (farklı ülkelerde veya şehirlerde bulunma gibi) ayrı hekimler tarafından da sağlık raporu düzenlenebilir.

Evlilik Öncesi Muayene ve Danışmanlık Rehberi, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Kadın ve Üreme Sağlığı Daire Başkanlığı, Ankara 2013

Evlilik Öncesi Danışmanlık

- ✓ Tüm muayenelerde olduğu gibi evlilik muayenelerinde de gizliliğe özen gösterilmelidir.

- ✓ Adaylara bu formdaki bilgilerin **kesinlikle gizli kalacağı,** sadece muayene sürecinde bilgi edinme ve risk değerlendirme amaçlı olduğu, verdiği bu ön bilgilerin müstakbel eşine açıklanmayacağı belirtilmelidir.

Evlilik Öncesi Muayene ve Danışmanlık Rehberi, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Kadın ve Üreme Sağlığı Daire Başkanlığı, Ankara 2013

Evlilik Öncesi Tarama Testleri

- ✓ Çiftlerin anamnezleri (tıbbi hikaye) alınır, fizik muayeneleri yapılır ve sonrasında laboratuvar testleri için kan alınır.
  - ✓ Bulaşıcı hastalıkların taranması
  - ✓ Talasemi (Akdeniz Anemisi) riskinin tespiti
  - ✓ Kan uyuşmazlığının araştırılması (kan grubu tayini)

[Internet] http://www.thd.org.tr/thdData/Books/925/evlilik-oncesi-tarama-testlerinin-onemi.pdf/
[Internet] http://www.ttb.org.tr/sted/sted0602/masa.pdf/

Bulaşıcı Hastalık Laboratuvar Testleri

- ✓ **Taramalarda istenen testler**
  - **Anti HIV** (AIDS için)
  - **HbsAg, Anti-Hbs** (Hepatit/sarılık için)
  - **VDRL** (Sifiliz/frengi için)
  - **Akciğer Grafisi** (Tüberküloz/verem için)

- ✓ **Sağlık kurumlarında istenen testler başvurunun yapıldığı ildeki İl Hıfzıssıhha Kurulu Kararları ve Belediyelerin uygulamalarına göre farklılaşabilmektedir.**

[Internet] http://www.ttb.org.tr/sted/sted0602/masa.pdf/

Talasemi (Akdeniz Anemisi)-1

- ✓ Ülkemizde talasemi ve orak hücre anemisi başta olmak üzere, kalıtsal kan hastalıkları önemli bir halk sağlığı sorunudur.
- ✓ Türkiye'de akraba evlilikleri nedeniyle genetik geçişli hastalıkların görülme sıklığı artmaktadır.
- ✓ Beta talasemi anne ve babadan çocuklara kalıtsal olarak geçen, önlenebilir bir hastalıktır.

[Internet] http://www.thd.org.tr/THD_Halk/?sayfa=akdeniz_anemisi

Talasemi (Akdeniz Anemisi)-2

1. Taşıyıcı:

- ✓ Kişilerin hafif derecede kansızlık dışında sorunları olmaz. Laboratuvar tetkiklerinde hemoglobin değeri hafif düşüktür.
- ✓ Talasemi taşıyıcılığı bir hastalık değildir ve tedavi gerektirmez.

2. Hasta:

- ✓ Anne ve babanın taşıyıcı olması durumunda çocukta hastalık görülür
- ✓ Kan nakli gerektirmeyen bir ara grup ve ömür boyu kan nakli gerektiren ağır hastalık şeklinde görülebilir.
- ✓ Her iki şekilde de ağır bir kansızlık ortaya çıkar ve bu hastalar hayatları boyunca düzenli tedavi görmek zorundadırlar.

[Internet] http://sickle.bwh.harvard.edu/thalover.html

Talasemi (Akdeniz Anemisi)-3

- ✓ **Taşıyıcıların tespiti:** Kan tetkiki ile taranması ve evlenecek çiftlerin taşıyıcılık açısından değerlendirilmesi çok önemlidir.

- ✓ **Genetik danışma:** Eşlerin ikisinin de taşıyıcı olması durumunda eşlere danışmanlık verilmeli, genetik tanı merkezlerine yönlendirilmelidir.

- ✓ **Prenatal (doğum öncesi) tanı:** İki taşıyıcının evliliği söz konusu ise çiftler mutlaka her gebeliğin erken döneminde (ilk 2 ay) doktora başvurmalı ve gerekli tetkikleri yaptırmalıdırlar.

[Internet] http://www.thd.org.tr/THD_Halk/?sayfa=akdeniz_anemisi

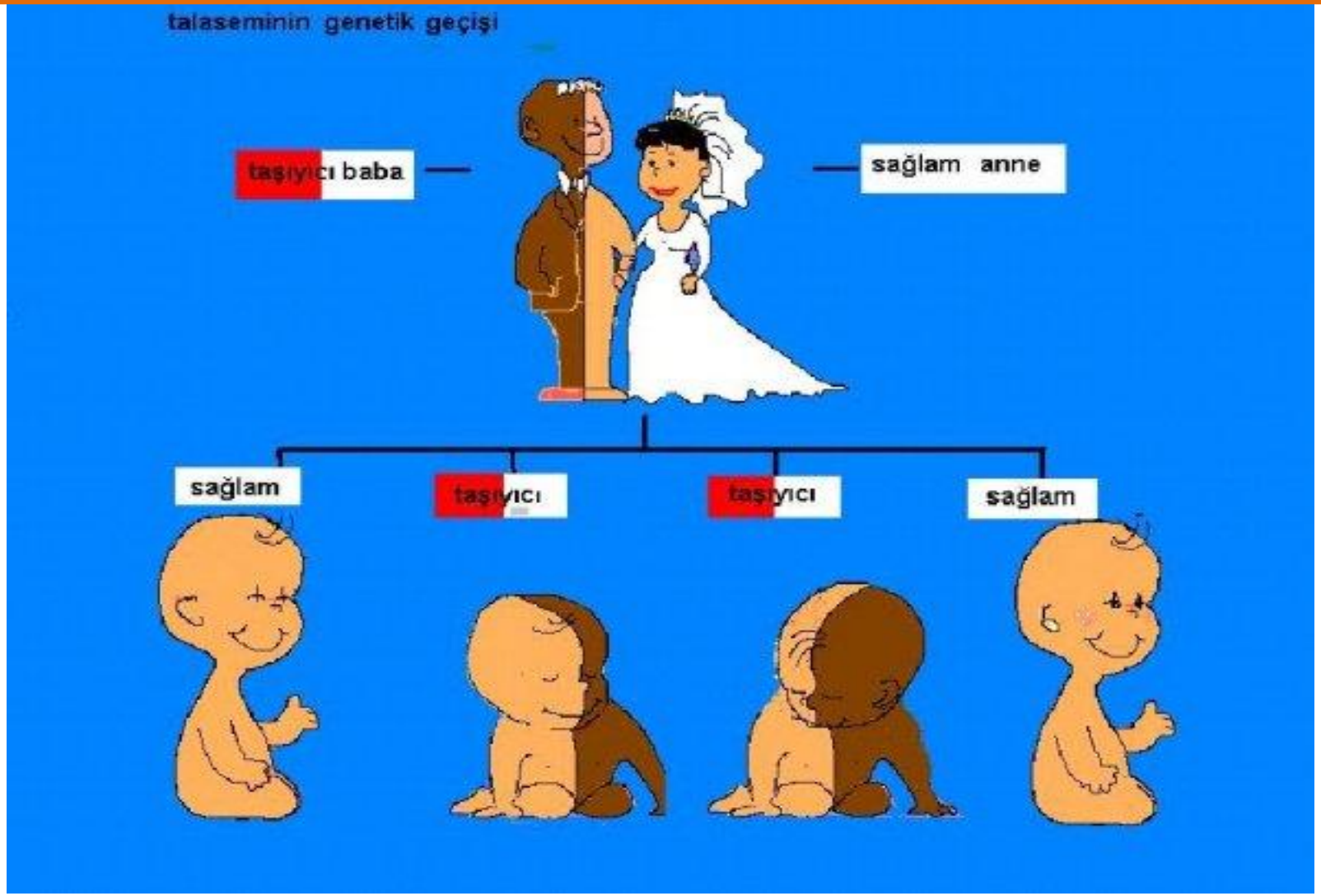

Bir talasemi taşıyıcısı, taşıyıcı olmayan normal bir kişi ile evlenirse doğacak her bir çocuk için %50 taşıyıcı, %50 normal olma olasılığı vardır. Bu durumda hastalık ortaya çıkmaz.

[Internet] http://thalassemiaawareness.org/

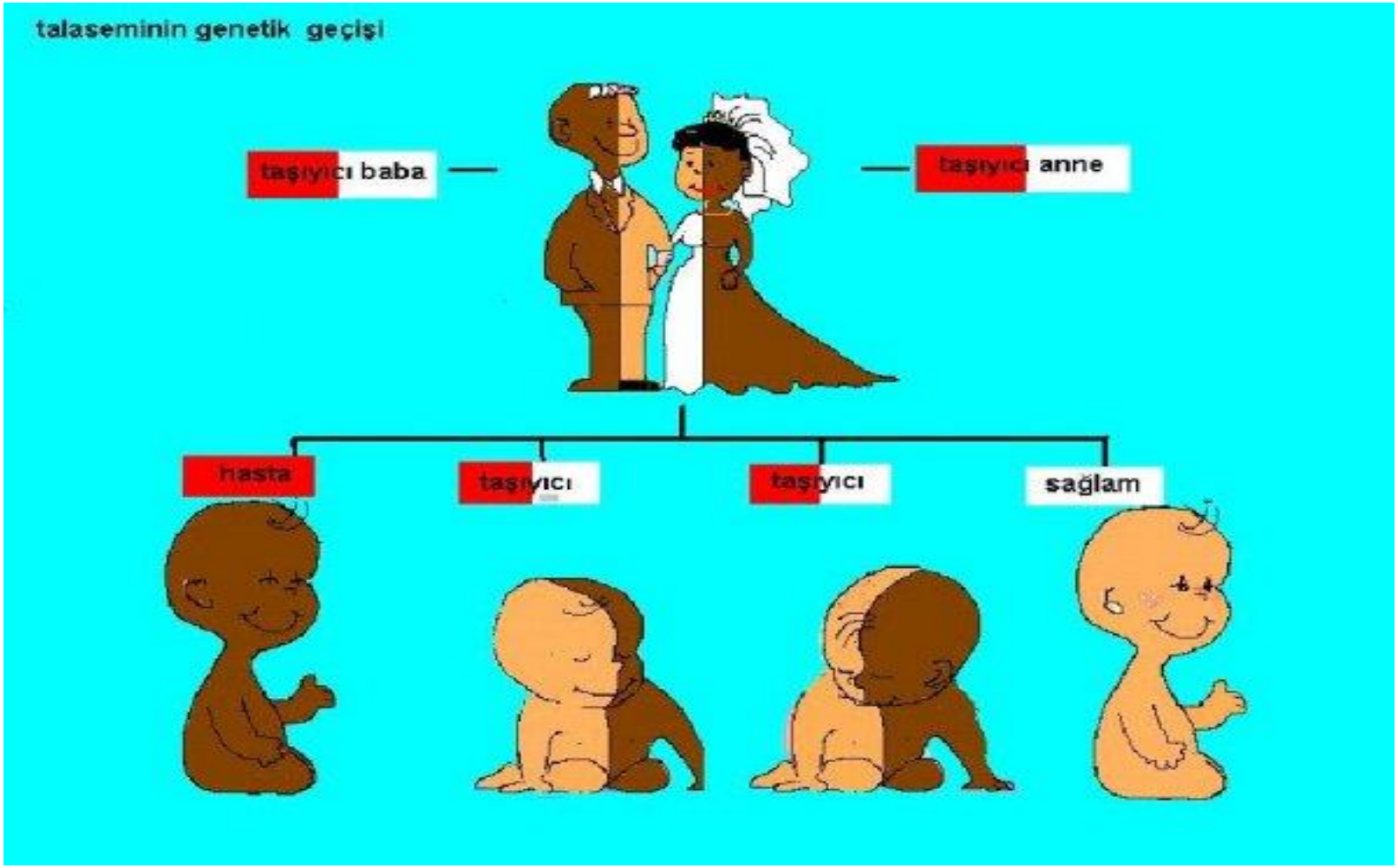

İki talasemi taşıyıcının evlenmesi ile %50 taşıyıcı, %25 hasta olma olasılığı vardır.

[Internet] http://thalassemiaawareness.org/

Kan Uyuşmazlığı

- ✓ Anne kan grubunun Rh (-) negatif, babanın ise Rh (+) pozitif olması durumuna **Rh uygunsuzluğu (kan uyuşmazlığı)** denir.
- ✓ Anne (-), baba Rh (+) olduğu durumlarda takipli gebelik önerilmeli ve koruyucu ilaç tedavisi uygulanmalıdır.
- ✓ Uygulanmazsa bebekte ciddi kansızlık oluşabilmekte, hatta bebeğin ölümüne neden olan durumlar görülebilmektedir.

Evlilik Öncesi Muayene ve Danışmanlık Rehberi, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Kadın ve Üreme Sağlığı Daire Başkanlığı, Ankara 2013

Ruh Sağlığının Değerlendirilmesi

- ✓ Evlenme ehliyeti olup olmadığının saptanmasını,
- ✓ Zeka geriliği veya bunaması olan olguların evliliğe uygunluğunun saptanması,
- ✓ Bu bireylere danışmanlık verilmesini kapsar.

Evlilik Öncesi Muayene ve Danışmanlık Rehberi, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Kadın ve Üreme Sağlığı Daire Başkanlığı, Ankara 2013

Tüm bu tetkiklerin sonunda;

- ✓ **A. Hastalık olmadığında;** evlilik öncesi sağlık danışmanlığı verildikten sonra rapor düzenlenir.
- ✓ **B. Hastalık şüphesinde;** gerekli uzmanlara danışılır. Rapor uzmanın kararı ile düzenlenir.
- ✓ **C. Hastalık varlığında;** hastalığın bulaşmasını önleyecek tedavi başlandıktan ve hastanın bulaştırıcılığı ortadan kaldırıldıktan sonra, kişiye danışmanlık verilir ve rapor düzenlenir.

Evlilik Öncesi Muayene ve Danışmanlık Rehberi, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Kadın ve Üreme Sağlığı Daire Başkanlığı, Ankara 2013

Sormak istediğiniz herhangi bir şey var mı?

Bu sunum aşağıda belirtilen şekilde kaynak gösterilmek şartıyla yazılı, elektronik, vb. ortamlarda kullanılabilir.
Gökkaya-Kılıç Z, Uz-Çetin K, Yavuz-Sarı Ö, Aslan D. Evlilik Öncesi Danışmanlık. HUTF Halk Sağlığı AD. Toplum Eğitim Sunumları [Internet] http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr/diger/topluma_yonelik.php. Erişim:31.12.2015.